

Statsminister Per Bortens tale
ved Johan Falkbergets gravferd
i Røros kirke lørdag 15. april 1967.

Mange tanker går i denne stund til Bergstadens kirke der vi er samlet for å ta avskjed med en stor dikter, en stor krønike-skriver og framfor alt et godt menneske. Vi er så mange som føler oss i en personlig takknemlighetsgjeld til Johan Falkberget. Hans diktning har gitt oss indre opplevelser som er blitt av varig verdi for oss. De skikkelser han har tegnet, har lært oss noe om menneskets lodd - noe som er blitt vesentlig for oss. Himmelen kan nok være nattsvart i Falkbergets beretninger, naturkreftene nådeløse, og menneskene kommer ofte til kort, men likevel møter vi alltid hos dem noe

- 2 -

som gir trøst, håp og indre styrke. Falkbergets medmenneskelighet er alltid i dem og omkring dem. Hans skildring kan være krass som virkeligheten var det, og er det. Men han er aldri den kalde iakttaker som ser på menneskene og tingene utenfra. Han lever ^{Sjøl} med i sine skikkelsers kamp for brødet, mot fortvilelsen og for livslykken. Realist til det ytterste, men også romantiker i sin sterke følelse og si ^{djæpetru} på mennesket og menneskets muligheter.

Johan Falkberget var ^{djæpt} dypt rotfestet i ^{natur} naturen. Utallige tråder og bånd knyttet mannen til ^{hans tid} sin tid til den by og de grender der hans slekt gjennom mange ledd hadde hatt sitt virke. Hans samhug med mennesker gjaldt ikke bare samtiden. Like sterkt følte han en

dragning mot svunne slekter. Trangen til å lære deres vilkår og lagnad å kjenne og til å forstå dem, gjorde ham til historiegransker. Runnet av bergmannsøtt og med personlige erfaringer like fra gutteårene om arbeidet og livet i og omkring Røros kobberverk, hadde han særlige forutsetninger for å bli Bergstadens krønikeskriver. Takket være sin møysommelige granskning, sin innlevingssevne og sin dikteriske fantasi har det lyktes Falkberget å gjenskape for oss en særpreget fortid. Leser vi Den fjerde Nattevakt, Christianus Sextus eller Nattens Brød, opplever vi fortiden like umiddelbart som vi opplever vår egen tid. Han har udødeliggjort Bergstaden og bergmannsfolket og fjell *bondens utrettelige* slit med å vriste brød ut av en karrig natur - i sannhet en nasjonal gjerning.

Men Johan Falkberget hadde ikke blikket rettet bare mot fortiden. Han hadde tidlig lært kampen for tilværelsen å kjenne - ikke som et litterært begrep, men som barsk virkelighet. Den vakte hos ham en sterk samkjensle med småkårsfolk, og den vakte også trangen til å være med i striden for sosial rettferd. Hans ungdomstid falt nettopp i de årene da industrialiseringen for alvor satte inn i Norge og endret de gamle samfunnsmønstre. Han så og følte sterkt de menneskelige virkninger av dette tidsskiftet. Han har skildret rallarens omflakkende tilvarelse og de dypt personlige konflikter som ~~en~~ rotløsheten skapte hos dem som ikke fant fotfeste i det fremmede miljøet de ofte ble kastet inn i.

Johan Falkberget var en uredd stridsmann mot det han holdt for rangt og skakt. Men det positive var alltid det dominerende hos ham. Hans ^{divne} følelse av medmenneskelighet, farget av et religiøst livssyn, gav ^{trø} på menneskene. Han hadde tillit til at ^{sjal} de vanskeligste spørsmål kunne løses om bare mennesker av god vilje arbeidet sammen i fordragelighet.

Så tar vi farvel med Johan Falkberget her i hans gamle bergmannskirke. La oss gjøre det med de enkle ord man i gammel tid brukte for å hedre en stor mann og hans gjerning:

Johan Falkberget har gjort seg fortjent av fedrelandet.

Jeg kjenner meg viss på at det er et helt folks takk jeg bærer fram når jeg på Regjeringens vegne legger denne krans på Johan Falkbergets bære.